

ZBIERKA ZÁKONOV SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Ročník 1960

Vyhlásené: 28.12.1960 Časová verzia predpisu účinná od: 01.09.1980 do: 31.08.1984

Obsah tohto dokumentu má informatívny charakter.

186

ZÁKON

z 15. decembra 1960

o sústave výchovy a vzdelávania

(školský zákon) Víťazstvom socializmu československý ľud vstúpil do nového obdobia svojich dejín. Všetko jeho usilovanie smeruje teraz k vytváraniu materiálnych a duchovných predpokladov pre prechod ku komunizmu. Budovanie vyspelej socialistickej spoločnosti a prechod ku komunizmu vyžaduje všestranne rozvinutého a vzdelaného človeka. Jeho výchova je vecou celej spoločnosti a uskutočňuje sa pod vedením Komunistickej strany Československa. Veľká úloha vo výchove nového človeka pripadá škole. Poslaním škôl v Československej socialistickej republike je vychovávať mládež a pracujúcich v duchu vedeckého svetového názoru v občanov vzdelaných, spôsobilých osvojiť si poznatky súčasnej vedy a techniky, pripravených na spoločensky užitočnú prácu, v ľudí telesne zdatných, nachádzajúcich radostné uspokojenie v kolektíve a v práci pre celok, predchnutých ideami socialistickeho vlastenectva a internacionalizmu - v uvedomelých občanov Československej socialistickej republiky, nadšených budovateľov komunizmu. Preto Národné zhromaždenie Československej socialistickej republiky sa uznieslo na tomto zákone:

§ 1

Úvodné ustanovenia

(1) Právo všetkých občanov na vzdelanie je zabezpečené jednotnou sústavou škôl, výchovných a vzdelávacích zariadení.

(2) Stály rast výrobných síl a rozmnožovanie bohatstva spoločnosti vytvára priaznivé podmienky pre výchovu a vzdelávanie a umožňuje bezodplatne poskytovať výchovu a vzdelanie aj školské učebnice a školské potreby. Mládeži a pracujúcim sa v stále väčšej miere uľahčuje štúdium poskytovaním štipendií. Materiálne podmienky pre výchovu a vzdelanie mládeže a pracujúcich sa budú sústavne zlepšovať.

(3) Výchova a vyučovanie sú založené na vedeckom svetovom názore marxizme-leninizme, úzko spojené so životom ľudu a opierajú sa o najnovšie poznatky vedy a o pokrokové kultúrne tradície. Pri všetkej učebnej a výchovnej práci školy sa spojuje štúdium základov vied, polytechnické vyučovanie a pracovná výchova so spoločensky užitočnou, najmä výrobnou prácou, do ktorej sa mládež začleňuje primerane svojmu veku.

(4) Rozhodujúcim činiteľom vo výchove a vzdelávaní na školách a vo výchovných zariadeniach sú učitelia a vychovávatelia. Ich poslaním je i verejná kultúrno-politická činnosť. Veľká spoločenská zodpovednosť a závažnosť práce učiteľov a vychovávateľov vyžaduje, aby boli spätí s robotníckou triedou a s ostatnými pracujúcimi, aby vychovávali mládež v súlade s budovateľským úsilím ľudu a aby v tejto práci dostávali všestrannú podporu a ocenenie od všetkých štátnych orgánov, závodov, spoločenských organizácií a občanov.

(5) Komunistická výchova vyžaduje jednotné pôsobenie školy a rodiny. Je čestnou povinnosťou rodičov vychovávať svoje deti v zhode so školou v uvedomelých občanov socialistickej republiky a byť im vzorom pri plnení všetkých občianskych povinností.

(6) Rozvoj výrobných síl vyžadujúci zavádzanie najnovšej techniky, neustále prehĺbovanie socialistickej demokracie i všestranný rozvoj osobnosti, predpokladá sústavné zvyšovanie kvalifikácie a vzdelanosti pracujúcich. Štúdium popri zamestnaní je preto nedeliteľnou súčasťou výchovného a vzdelávacieho systému vyspelej socialistickej spoločnosti.

(7) Stále významnejšia úloha vo výchove a vzdelávaní mládeže a pracujúcich pripadá spoločenským organizáciám, najmä Československému sväzu mládeže a jeho Pionierskej organizácii, Revolučnému odborovému hnutiu, Československému sväzu telesnej výchovy, družstvám a závodom. Osobitne dôležitá je ich aktívna účasť pri mimoškolskej výchove, ktorej koordinujúcim činiteľom je škola, a pomoc pri zabezpečovaní organickej spätosti výchovy a vzdelávania so životom pracujúceho ľudu. Spoločenské organizácie prebúdajú a podporujú záujem všetkých pracujúcich o ďalšie vzdelávanie a o zvyšovanie kvalifikácie.

§ 2 **Školská sústava**

Školy a výchovné zariadenia tvoria jednotnú školskú sústavu, v ktorej jednotlivé stupne a druhy škôl na seba organicky naväzujú a ktorá umožňuje získať i najvyššie vzdelanie. V tejto sústave

- a) poskytuje sa deťom do šesť rokov predškolská výchova v jasliach a v materských školách, mládeži od šesť rokov do pätnásť rokov povinné základné vzdelanie v základných deväťročných školách, prípadne v iných školách, mládeži od pätnásť rokov stredné a vyššie vzdelanie v rôznych typoch škôl a mládeži s úplným stredným vzdelaním vysokoškolské vzdelanie na vysokých školách,
- b) poskytuje sa mládeži v čase mimo vyučovania výchova v školských a mimoškolských výchovných zariadeniach,
- c) pracujúci si prehĺbujú svoje vzdelanie alebo získavajú nové vzdelanie štúdiom popri zamestnaní na všetkých školách a v kurzoch i v rôznych vzdelávacích zariadeniach ústredných úradov a orgánov, závodov, ako aj družstiev a iných spoločenských organizácií,
- d) umožňuje sa mládeži navštevujúcej školy a pracujúcim popri zamestnaní záujmové štúdium umenia a jazykov v ľudových školách umenia a v ľudových školách jazykov,
- e) poskytuje sa osobám so zmenenou pracovnou schopnosťou vzdelanie a výcvik pre vhodné povolania podľa osobitných predpisov o sociálnom zabezpečení.

§ 16 **Hudobná a tanečná škola**

(1) Hudobná a tanečná škola poskytuje mimoriadne talentovanej a schopnej mládeži vzdelanie a výchovu, ktoré sa získavajú v základnej deväťročnej škole a v strednej všeobecnovzdelávacej škole, a odborné vzdelanie v odbore hudby a tanca; najmä ju pripravuje na štúdium na vysokých umeleckých školách.

(2) Dĺžku štúdia na hudobnej a tanečnej škole určí Ministerstvo školstva a kultúry.

§ 17 **Dlhodobé a ostatné kurzy závodnej školy práce**

(1) Dlhodobé kurzy závodnej školy práce poskytujú pracujúcim, najmä vekove starším, špeciálne odborné vzdelanie pre výkon nižších technických a ekonomických funkcií.

(2) Ostatné kurzy závodnej školy práce prehľbujú a rozširujú odbornú kvalifikáciu a špecializáciu pracujúcich.

§ 18

Vzdelávacie zariadenia spoločenských organizácií

Vzdelávacie zariadenia spoločenských organizácií prehľbujú a rozširujú vzdelanie pracujúcich, najmä svojich členov.

Spolupráca školy a verejnosti

§ 25

(1) Školy a výchovné zariadenia úzko spolupracujú pri všetkej výchove a vzdelávaní mládeže a pracujúcich so spoločenskými organizáciami, najmä s Revolučným odborovým hnutím, Československým sväzom mládeže, Československým sväzom telesnej výchovy, družstvami a závodmi a využívajú ich stále výraznejšiu účasť na výchove a vzdelávaní mládeže a pracujúcich.

(2) Závodny a družstvá sú povinné vytvárať priaznivé podmienky pre výchovu a vzdelávanie žiakov na svojich pracoviskách a spoluzodpovedajú za odbornú časť tejto výchovy a vzdelania.

§ 26

Združenie rodičov a priateľov školy

(1) Na zabezpečenie jednotného výchovného pôsobenia školy a rodiny škola úzko spolupracuje s rodičmi. Národné výbory dbajú na to, aby sa pri škole, pri odbornom učilišti, pri predškolskom a prípadne pri mimoškolskom výchovnom zariadení zriadilo združenie rodičov a priateľov školy. Úlohou združenia rodičov a priateľov školy je pomáhať týmto inštitúciám vo výchovnom a vzdelávacom poslaní, prispievať k ich spojeniu so životom a prácou ľudu a aktívne sa podieľať na ich zveľaďovaní a všestrannom rozvoji. Združenie rodičov a priateľov školy je právnickou osobou.

(2) Predpisy o zriaďovaní, organizácii a činnosti združení rodičov a priateľov školy vydá Ministerstvo školstva a kultúry v dohode so zúčastnenými ústrednými úradmi a orgánmi; v nich aj určí, ako sa združenie rodičov a priateľov školy podieľa na riadení a správe školy, odborného učilišťa a predškolského a mimoškolského výchovného zariadenia.

§ 27

Poradný sbor školy

(1) Odborné školy, stredné odborné školy, odborné učilišťa a učňovské školy sú v neustálom styku s praxou, aby sa mohli prispôbovať požiadavkám národného hospodárstva. Tento styk sa nadväzuje a udržuje i prostredníctvom poradných sborov, ktoré sa zriaďujú pri každom odbornom učilišti a pri každej z uvedených škôl. Poradné sbory pomáhajú zvyšovať odbornú úroveň vzdelávania a zabezpečovať správne začlenenie, prípravu na povolanie a výchovu žiakov vo výrobe.

(2) Predpisy o zriaďovaní, organizácii a činnosti poradného sboru školy vydá Ministerstvo školstva a kultúry v dohode so zúčastnenými ústrednými úradmi a orgánmi.

Pomoc vedy a umenia pri výchove a vzdelávaní

§ 28

Výchova a vzdelanie sa opierajú o najnovšie poznatky vedy a o trvalé hodnoty umenia. Preto je úlohou vedeckých, technických i umeleckých inštitúcií a ich pracovníkov účinne spolupracovať so

školami a ostatnými výchovnými a vzdelávacími zariadeniami a pomáhať učiteľom a vychovávateľom v ich spoločensky dôležitej činnosti.

Vyučovací jazyk

§ 29

(1) Vyučovacím jazykom je jazyk český alebo slovenský.

(2) Na školách zriadených pre deti a mládež maďarskej, ukrajinskej a poľskej národnosti je vyučovacím jazykom ich materinský jazyk.

(3) Ak sa na škole vyučuje v inom jazyku ako v českom alebo slovenskom, vyučuje sa vždy aj jazyk český alebo slovenský.

(4) Ministerstvo školstva a kultúry môže povoliť, aby sa na niektorých školách vyučovalo niektorým predmetom aj v inom jazyku ako v českom alebo slovenskom.

Zriaďovanie škôl a výchovných a vzdelávacích zariadení

§ 30

(1) Školy, predškolské a mimoškolské výchovné zariadenia zriaďujú národné výbory. Predškolské výchovné zariadenia a stredné školy pre pracujúcich, prípadne aj odborné školy a stredné odborné školy môžu so súhlasom príslušného národného výboru zriaďovať a náklady na ne čiastočne uhradzovať aj iné socialistické organizácie podľa zásad určených vládou.

(2) Vzdelávacie zariadenia ústredných úradov a orgánov zriaďujú tieto úrady a orgány alebo orgány nimi splnomocnené.

(3) Vzdelávacie zariadenia závodov a družstiev zriaďujú závody a družstvá so súhlasom príslušného ústredného úradu alebo orgánu; náklady na ne uhradzujú závody a družstvá z vlastných prostriedkov. Pokiaľ ide o stredné školy pre pracujúcich, platí ustanovenie odseku 1.

(4) Vzdelávacie zariadenia iných spoločenských organizácií ako družstiev zriaďujú a náklady na ne uhradzujú tieto organizácie.

(5) Vzdelávacie zariadenia závodov a družstiev aj iných spoločenských organizácií, ktoré poskytujú stredné alebo vyššie vzdelanie alebo vzdelanie, ktoré sa môže uznať za rovnocenné s týmto vzdelaním, sa zriaďujú v dohode s Ministerstvom školstva a kultúry.

Riadenie výchovy a vzdelávania

§ 31

(1) Národné výbory riadia a kontrolujú všetku výchovu a vzdelávanie vo svojom obvode a plne za ne zodpovedajú. Na základe štátneho plánu rozvoja národného hospodárstva a kultúry a štátneho rozpočtu zabezpečujú neustály rozvoj školstva. Zabezpečujú úzke spojenie školy so životom ľudu a v spolupráci so spoločenskými organizáciami starajú sa o zvyšovanie všestranného vzdelania pracujúcich. Pre účinné plnenie týchto úloh spravujú školské, výchovné a vzdelávacie zariadenia štátnych orgánov. Národné výbory sa starajú o stály odborný a politický rast všetkých učiteľov a vychovávateľov.

(2) Ústredné ideové a pedagogické riadenie a kontrola výchovy a vzdelania na školách a v mimoškolských výchovných zariadeniach prislúcha Ministerstvu školstva a kultúry.

(3) Ústredné riadenie a kontrola výchovy v jasliach prislúcha Ministerstvu zdravotníctva, ktoré pritom v otázkach pedagogických úzko spolupracuje s Ministerstvom školstva a kultúry.

(4) Ústredné ideové a pedagogické riadenie a kontrola výchovy a vzdelávania vo vzdelávacích zariadeniach ústredných úradov a orgánov, závodov, ako aj družstiev a iných spoločenských organizácií patrí kompetentným ústredným úradom a orgánom. Ak tieto vzdelávacie zariadenia poskytujú stredné alebo vyššie vzdelanie alebo vzdelanie, ktoré môže sa s ním uznať za rovnocenné, vykonávajú uvedené úrady a orgány svoju právomoc podľa zásad určených Ministerstvom školstva a kultúry. Ministerstvo školstva a kultúry vykonáva na týchto vzdelávacích zariadeniach ústrednú kontrolu nad uplatňovaním ním určených zásad a ústredný odborný dozor nad vyučovaním všeobecnovzdelávacích predmetov.

(5) Kompetentné ústredné úrady a orgány vytvárajú v spolupráci s Ministerstvom školstva a kultúry podmienky a predpoklady pre pracovnú výchovu a odborné vzdelávanie žiakov, ktoré sa vykonávajú na pracoviskách v ich pôsobnosti. Uvedené orgány sú aj povinné vytvárať potrebné predpoklady pre úspešné rozvíjanie a kladné výsledky štúdia a školenia pracujúcich.

(6) Na účinné zabezpečenie koordinácie všetkej výchovy a vzdelávania a vykonávanie právomoci Ministerstva školstva a kultúry podľa odsekov 2 a 4 zriaďujú sa pri tomto ministerstve poradné a iniciatívne orgány; podrobnosti o nich určí Ministerstvo školstva a kultúry.

§ 32

(1) Učebné plány, učebné osnovy a skúšobné poriadky škôl a iných vzdelávacích zariadení v pôsobnosti Ministerstva školstva a kultúry vydáva a učebnice pre ne schvaľuje Ministerstvo školstva a kultúry v dohode so zúčastnenými ústrednými úradmi a orgánmi. Túto právomoc Ministerstvo školstva a kultúry vykonáva i pokiaľ ide o všeobecnovzdelávacie predmety na školách a vzdelávacích zariadeniach v pôsobnosti iných ministerstiev. Pokiaľ ide o odborné predmety, prislúcha táto právomoc uvedeným ministerstvám; tie ju vykonávajú v dohode s Ministerstvom školstva a kultúry.

(2) Učebné plány, učebné osnovy a skúšobné poriadky vzdelávacích zariadení závodov, ako aj družstiev a iných spoločenských organizácií vydávajú a učebnice pre ne schvaľujú kompetentné ústredné úrady a orgány. Ak ide o vzdelávacie zariadenia, ktoré budú poskytovať stredné alebo vyššie vzdelanie alebo vzdelanie, ktoré môže sa s ním uznať za rovnocenné, vykonávajú uvedené úrady a orgány túto právomoc v dohode s Ministerstvom školstva a kultúry.

Spoločné ustanovenia

§ 33

(1) Výchova a vzdelávanie v školách, ktoré poskytujú základné, stredné a vyššie vzdelanie, a výchova a vzdelávanie v predškolských a mimoškolských výchovných zariadeniach a vo vzdelávacích zariadeniach závodov a družstiev je bezodplatné. Od žiakov ľudových škôl umenia a ľudových škôl jazykov a od žiakov ostatných vzdelávacích zariadení a kurzov môžu sa vyberať príspevky.

(2) Žiaci škôl, ktoré poskytujú základné, stredné a vyššie vzdelanie, dostávajú bezodplatne školské učebnice a školské potreby v rozsahu určenom vládou.

(3) Vláda určí, aké pracovné úľavy budú sa poskytovať študujúcim popri zamestnaní a ako títo študujúci budú hospodársky zabezpečení.

(4) Súkromné vyučovanie za odplatu je dovolené len v odbore cudzích jazykov a v odbore umenia a povoľujú ho národné výbory za podmienok určených Ministerstvom školstva a kultúry.

Prechodné a záverečné ustanovenia

§ 35

Školská sústava podľa tohto zákona sa zavádza postupne. Spôsob, akým sa doterajšie školy premenia na školy podľa tohto zákona, upraví Ministerstvo školstva a kultúry.

§ 36

(1) Na vojenské školy a školy Ministerstva vnútra, ktoré poskytujú stredné, vyššie a vysokoškolské vzdelanie, sa primerane vzťahujú ustanovenia §§ 1, 2, 7, 9, 11 ods. 1, § 12, § 15 prvej vety, §§ 19, 21, 24 až 28, 29 ods. 1, § 31 ods. 5, § 33 ods. 1 a 2 tohto zákona; ostatné ustanovenia tohto zákona sa na uvedené školy a na vojenské výchovné zariadenia a na výchovné zariadenia Ministerstva vnútra nevzťahujú.

(2) Podrobnosti o školách podľa odseku 1 určí Ministerstvo národnej obrany a Ministerstvo vnútra, vo veciach všeobecnopedagogických v spolupráci s Ministerstvom školstva a kultúry.

§ 37

(1) Zrušujú sa

1. nariadenie č. 309/1850 r. z. o súkromnom vyučovaní,
2. zákon č. 73/1922 Zb., ktorým sa upravuje vyučovanie v obchodných náukách, v moderných jazykoch, v krasopise, v tesnopise a v písaní na stroji,
3. zákon č. 252/1923 Zb. o organizácii odborných škôl pre ženské povolania,
4. vládne nariadenie č. 129/1949 Zb. o zriaďovaní, organizácii a činnosti združení rodičov a priateľov školy,
5. zákon č. 196/1949 Zb. o súkromnom vyučovaní v odbore umenia,
6. vládne nariadenie č. 108/1952 Zb. o zmene pôsobnosti v odbore škôl poľnohospodárskych a lesníckych,
7. zákon č. 31/1953 Zb. o školskej sústave a vzdelávaní učiteľov (školský zákon),
8. vládne nariadenie č. 80/1953 Zb. o zmene pôsobnosti vo veciach zdravotníckych škôl, a predpisy vydané na ich základe.

(2) Do času, kým nadobudnú účinnosť vykonávacie predpisy podľa tohto zákona, postupuje sa podľa predpisov doterajších, pokiaľ neodporujú tomuto zákonu.

§ 38

Tento zákon nadobúda účinnosť dňom vyhlásenia.

Novotný v. r.

Fierlinger v. r.

Široký v. r.

